

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA SZÉKHÁZÁBAN MAROSI ERNŐVEL, AZ MTA ALELNÖKÉVEL

A magyar tudós társad

Vannak olyan épületek, amelyeket legtöbbször csak kívülről ismerünk. Ilyen a magyar tudományosság központja a Roosevelt téren. Annyit szinte mindenki tud, hogy Széchenyi István alapította az Akadémiát, ám azt már kevesebben, hogy a Duna-parti épülethez nincsen sok köze. Idegenvezetőnk még sok érdekességet mutat meg és mond el az MTA székházáról.

Szinte lehetetlen egy szuszra bejárni a Magyar Tudományos Akadémia Roosevelt téri palotáját. Nem mintha komolyabb fizikai igénybevétel jelentene a négy szint helyiségeinek felderítése, ám ezekben napközben konferenciákat, előadásokat tartanak, s aztán a hivatali idő végeztével könyörtelemül kulcsra zárják őket. Így Marosi Ernő professzor, az Akadémia alelnöke végigkalkulált ugyan bennünket a díszes teremben, ám még egyszer vissza kellett mennünk „kukucsálni”, ha az épület nagyobb részét látni akartuk.

Az alelnök saját hivatalában, a dunai szárny legészakibb szobájában fogad bennünket. Már ekkor közli, szó sem lehet pincérről-padlásról, a palota reprezentatív termeit tudjuk csak megnézni. Már most is nevezetes helyen állunk, ezekben a szobákban dolgozott a harmincas években Bartók Béla és Kodály Zoltán, s ugyancsak itt működött sokáig a Kisfaludy Társaság, valamint Benczúr Gyula festőiskolája.

Először a Díszterembe indulunk. Kísérőnk közben elmondja, az MTA jelenlegi épületére 1861-ben írtak ki tervpályázatot. A palota adományokból épült, egy külföldön élő magyar például mahagónifát küldött az építkezéshez. A tervező egy berlini építész, August Stüler: ő tervezte egyebek között a berlini Alte Nationalgalerie és a stockholmi Nemzeti Múzeumot. Az Akadémia 1865-ben átadott palotája hazánkban a historizáló neoreneszánsz egyik első, ugyanakkor legértékesebb példája.

Legnagyobb üléstermének két nagy ajtaja, hasonlóan a XIX. századi nagy paloták dísztermeinek bejáratához, a helyiség hosszanti oldalán nyílik. A székek mai elrendezése viszont már tengelyes, olyan, mintha hátul lenne a bejárat. Az eredeti elrendezés szerint az Akadémia tagjai egy nagy, középen elhelyezett asztalnál tár-

gyaltak, az 1980-as években tervezett színpad mögötti díszes ajtó pedig az elnöki lakosztályba vezetett. Marosi Ernő érdekességként említi, hogy az épületben a XIX. században cserépkályhával fűtöttek. A Dísztermet nem nagyon tudták bemelegíteni, így a tudós urak télen kabátban ültek körül az asztalt. Egyébként azt sem tudni, hogy a gázvilágítás századfordulós bevezetése előtt mivel világítottak. Kísérőnk szerint lehet, hogy az 1880-as években még csak nappal használták a termet. Toalett sem volt a házban, egy helyiség kivételével: az akkori főtükörnek, Arany Jánosnak volt egy leibstuhlja, vagyis szobavécéje.

A gondnok oltott-mentett

A Díszterem kazettás mennyezetének ornamentális elemeit Schickedanz Albert, a Szépművészeti Múzeum építésze tervezte. A két rövid fal történeti képeit Lotz Károlylyal festették meg. Marosi Ernőtől megtudjuk, itt utoljára az 1950-es években, a háborús pusztításokat követően volt restaurálás. Ezen a részen tragikus kár nem érte az épületet. Az Akadémia gyűjteményeit, könyveit is idejében elmenekítették, ezek a nemzeti bank vagyonával együtt 1946-47-ben kerültek vissza külföldről. Egy másik részüket a ház gondnoka, Gergely Pál őrizte meg, aki az épületben az ostrom alatt, szükség esetén oltva, menekítette a házon belül is az egyes egységeket. A karzaton, amely a XIX. században a nyilvánosságot szolgálta, jelenleg feltárási munkák folynak, közben a speciális díszítőtechnikát eredeti pompájában állítják helyre.

A Díszteremből az elnöki lakosztályba megyünk. Amint kiderül, az elnökök többnyire nem itt laktak, csupán reprezentatív

helyiségek voltak az épületben. Az elnöki tanácsterem furcsa kettősséget áraszt: a hosszú asztalon a legmodernebb mikrofonok, a falon az Akadémia jeles tagjait megörökítő portrék sorakoznak. A teremben nyáron elviselhetetlen a hőség, délre és nyugatra néző ablaksorán keresztül napkeltétől napnyugtáig besüt ide a nap.

A szomszédos helyiséget Képes Teremnek nevezik, eredetileg itt állították ki az intézmény képgyűjteményének legjelentősebb darabjait, amelyek most a harmadik emeleti képtárban láthatók. A hagyományos bútorokkal berendezett teremben ma akadémikusportrékat találunk.

Az e mellett található Felolvasó- vagy Heti Ülésteremben éppen szünetet tartanak egy nemzetközi konferencia résztve-

vői, így ide is bekukkanthatunk. Mára szinte csak ez a terem maradt meg eredeti állapotában. A villanyvilágítás kivételével itt minden a régi, még az eredeti ülésrendet is rekonstruálták. Ez azzal a kellemetlenséggel jár, hogy ha valaki elkésik, akkor azt nyilvánosan teszi, kénytelen előlől bejönni. A Díszterem mellett ez a leggazdagabban díszített helyiség, legnagyobb kincse az a négy romantikus Ligeti-tájkép, amelyek magyar várakat ábrázolnak. A konzolokon látható emléksobrok legnevezetesebbike az öreg Széchenyit ábrázolja, életének utolsó éveiben mintázta róla a kor jeles osztrák szobrásza, Hans Gasser. Széchenyit akkor már tíz éve nem látta Magyarország, halála után ez az arca vált ismertté, a szobor pedig kultikus szobrává. Kísérőnk megemlíti,

